

Vsa istina tega zaklada znašala je koncem preteklega leta 180.000 gld. — Sprejet je bil tudi sklep odborov, da naj dež. odbor skrbi, da preide pokojninski zaklad v upravo dež. odbora. Dozdaj jo ima dež. šolski svet.

V imenu posebnega odbora poroča dr. Gmeiner o vspehu posvetovanja zastran predloga grofa Platza, pozvedovati uzroke vedno večje javne nevarnosti in nasvetovati pomočkov proti njej. Vsa stvar je tako zanimiva, da smo jo v prvem članku posebe popisali; tukaj le dostavljamo, da ni vedla zbornica nič boljšega storiti, kakor da je deželnemu odboru naložila, da naj on sam pomaga kolikor premore, ali pa vlade naganja, da kaj stori. Po pravici je pa Herman temu nasproti rekel: „Povejte nam vendar pomočke, katerih bi se naj dež. odbor poprijel, da zlogu v okom pride.“ —

Sklepalo se je slednjič o predlogu Zschokovem, da se spremeni deželni ustav in volilni red, in Seidlnovem, da se prenaredi opravljeni red. Ker je namreč vsled postave od 2. aprila 1873 deželnim zborom vzeta pravica, izmed sebe voliti državne poslance ter so se vpeljale direktne volitve za državni zbor, je dosledno, da ustavski vse to iz deželnega reda zbrisejo. O tem kakor tudi o premembi opravljenega reda bi naj po predlogu odbora za srenjske zadeve poročal dež. odbor v prihodnjem zasedanju. — V imenu „pravne“ stranke izreče poslanec Karlon, da se in sicer zdaj še po večji pravici držijo tega, kar so v 8. seji 1870 izrekli, da namreč ne morejo pripoznati decemberskemu ustavu (1867) pravne veljave, toraj tudi ne prenaredbi tega ustava, iz ktere so se rodile neposredne volitve, marveč se opirajo na §. 19. deželnega reda, ki daje deželnim zborom pravico pošiljati poslance v državni zbor. Dr. Dominkuš je pokazal pri tej priliki, da še ni čisto slekel federalista. Predlagal je namreč, da se naj volilni red in volilna postava ne gledé na postavo o direktnih volitvah, ampak sploh prenaredi v tem smislu, da se volilni okraji bolj primeruo složijo, volilna pravica razširi na podlagi davka, posebno pa slovenskim okrajem, ki so zdaj krivično prikrajšani, več poslancev dovoli, volilna pravica žen uredi itd. — To vse bi res bilo potrebno, toda g. poslanec nam ne more zameriti, ako rečemo odkritosrčno, da bi bilo na zbornico veliko veči vtis napravilo, ko bi se bil blizo tako le izustil: Jaz in moji tovariši iz spodnjega Štajerskega se popolnoma strinjamo s poslancem Karlonom, to toliko več, ker smo Slovenci gledé volilne pravice za deželni in toraj tudi za državni zbor po krivici prikrajšani. — Tako bi bil odločno branil federalistično stalo, spodbil direktnim volitvam pravno moč in dokazal, da stojé tudi Slovenci na strani državne opozicije. — Z moledovanjem pri nemških ustavskih za pravice pa ne opravijo naši

poslanci čisto nič, kakor so tudi ta Dominkušev predlog ovrgli in sprejeli odborovega. Končamo poročila o delovanji dež. zbora s tem, da prijateljstvo naših poslancev razun Hermana z nemškimi ustavski ni rodilo v narodnem oziru najmanjšega sadu! Liberalna apatija trojice slov. poslancev proti konservativni stranki poštenih Nemcev, ki so tudi prijatelji naših narodnih pravic, je kriva, da samotarijo slov. poslanci zá se, in torej ne opravijo nič, ker odločujo v parlamentarnem delovanju le dobro organizirane večje stranke. Z liberalizmom pa ostanemo v deželnem kakor tudi v državnem zboru na cedilu, ker nam nemški liberalci nikdar pravični ne bodo, naj se še tako okoli njih ližemo in — pravo slovanško politiko zatajujemo!

Gospodarske stvari.

Kmetijski stroji,
njih dejanska korist in poraba.

II.

Clayton in Shuttleworth-ova ročna mlatilnica.

Nedavno odprla se je v Mariboru (v graškem predmestju šte. 91. poleg kolodvora južne železnice) zaloga kmetijskih strojev iz tovarne (fabrike) Clayton in Shuttleworth-ove na Angleškem, ki povsod slovi ter ima podružnic po Avstrijskem, Ogerskem, Vlaškem, Turškem, Buskem itd. Po prijaznosti gospoda Moliné-ja, voditelja mariborske podružnice, pregledali smo zalogo in nadaljujemo popis posamesnih strojev tem rajše, ker so res priprosti, jako dobri, čvrsti in tako nizke cene, da jih boljši kup nikjer ni dobiti. Na našo prošnjo je gospod voditelj stvar tako uravnal, da se bodo razni stroji na primernem prostoru javno poskušali, da se lahko vsakdo sam prepriča, koliko da so kos in kako se z njimi dela.

Da bodo bralci stvar ložje umeli, poskrbel je g. Moliné podobe posamesnih strojev. Začnimo z enim najvažnejših in najbolj potrebnih, z mlatilnico. — Delajo se ročne mlatilnice, na vlačilo (goepel) za konje ali vole, mlatilnice, ki jih ženejo vodé, in slednjič parne mlatilnice (Dampfdreschmaschine).

Ročne mlatilnice, o katerih govorimo, se delajo po dvojnem načinu: z ameriškimi iglami (Stiftensystem) in z angleškimi laštami (Leisten-system).

Na uni strani (fig. I.) narisana je iglična ali žeblična ročna mlatilnica.

Postavljena je na močno podnožje iz hrastovega lesa, ter ima iz kovanega železa valjec, (Walze, Trommel) 17" širok, ukrepčan z 8 laštami alj letvicami iz kovanega železja.*) Vsaka

*) To je: lastice so po dolgem valjcu vdlane, to pa zato, da je valjec prav krepek in vendar ne pretežek, ki bi ne sodil za ročno mlatilnico.

laštica je zavintana s četirimi, četeroogelnimi, železnimi iglami (štiftami) in z vretenicami pritrjena. Ravno tako je železna plošča nad valjcem pritrjena z 32 iglami. Valjec se goni z dvema močnima kolesoma, katerih vsako: mahavno kakor tudi zobato ima ročnico za prijemanje. Spredej je na dve nogi oprta miza, po kateri se snopje pod valjec spravlja, ki je ob enem tako napravljena, da ne more nikdar delalec s prsti valjeu preblizo priti.

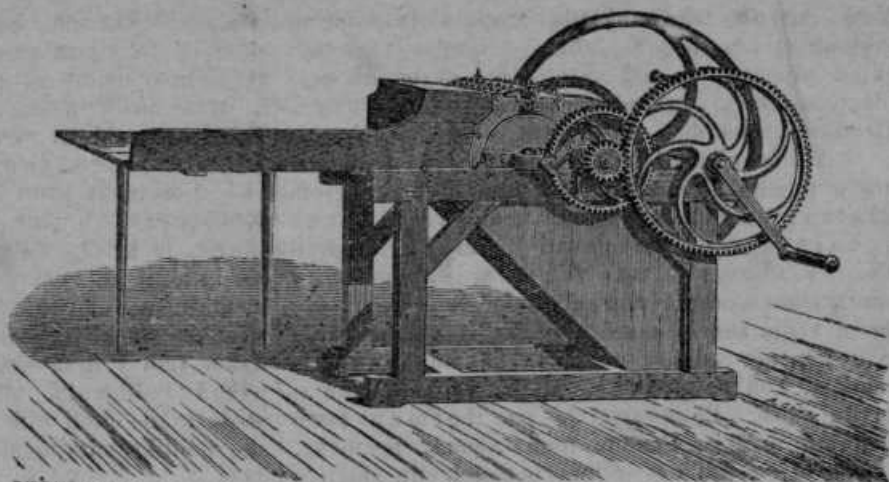
Za delo ne potrebuje mašina več ko tri možake in fanta. Dva ženeta kolesa, eden poklada snopje mašini, fant ali deklica mu pa snopiče daje. Izmlati se s to mašino na dan 25 vaganov žita in to do čistega, in slama pri tem skoro čisto nič ne trpi, kar je vse velik dobček. Izdelan je stroj močno in po najnovejših popravah ter je ob enem tako priproste osnove, da ga, če bi se kaj potrla, vsak izučeni kovač popraviti zamore. Cena mu je v mariborski zalogi zê vsem 148 gld.

Se ve, da si vsak za se take mlatilnice kupiti ne more, tega pa tudi treba ni, marveč je svetovati, da jih več gospodarjev skupaj mašino si omisli. Najložje to gre, ako vsa ves ali manjše srenje eno mlatilnico imajo, ktera se za majhno povračilo ali najemnino za delo odstopi, da si tudi najubožniši za malo denarja in v kratkem času lahko svoj pridelek izmlati. Prejeta najemnina povrne lahko v par letih ves strošek za mlatilnico.

(Se nadaljuje.)

Ropanje bučel spomladi.

Jedna najhujših nevarnosti za bučele sploh, posebno pa spomladi, so bučele roparice. Komaj se je bučelarju po veliki skrbi in umnem ravnanju posrečilo svoje varovanke skozi nevarnosti zime spraviti, že jim dostikrat preti drug sovražnik, velikokrat hujši in bolj pogublji od ostre zime, roparice. V malih dneh je cel bučelnjak plen in žrtva požrešnih tujk. Bučela namreč med in sladčico jemlje, kderkoli je najde. Dokler pa spomladi rastlinstvo še ne odpira medenih svojih zalog, silijo bučele v panje sosednih bučelnjakov, in jemljejo sosedam s silo njihove zaloge. Roparice toraj niso posebno plemo bučel, po natori od navadnih bučel bistveno ločene, ampak vsaka bučela more roparica postati, ako se ji le priložnost da. Tudi tukaj velja pregovor: „Priložnost dela tate“. Treba je toraj koj iz početka marljivo in skrbno paziti, da se ropanje ne vname.

Clayton in Shuttleworth-ova ročna mlatilnica. (fig. I.)

Sladkoritne lizavke, ki željno iskajê panje obletavajo, se navadno najprej v take panje zmuzajo, ki nimajo matic, jim medeno sladčico izmikajê. Toraj velja za glavno pravilo: naj se rano spomladi panji brez matic nikdar v bučelnjaku ne puščajo. Pa ravno tako malo so slabi panji v bučelnjaku trpeti. Ti ne morejo napadov roparic zavračati in se jih ubraniti, in ropanje se širi od njih na druge. Zrela se morajo, dotle da dobra paša nastane, kolikor mogoče zožiti in noben panj naj jih nima več od enega. Po dnê naj se bučele nikdar ne krmijo. Bučele se namreč želno na položeno krmo spustijo in se za roparice malo ali celô nič ne zmenijo. Dub iz položenega meda puhteč privabi sladkoritnice in dostikrat je to začetek ropanja. Posoda za krmo, posebno ne do čistega polizana, naj se drugi dan, predno začno letati, iz panja vzame in v zaprtem kraju hrani. Če se je meda kaj pri krmljenju razlilo, raztrosilo in razkapalo, naj se skrbno z vodo pomije; in če je na prostem, z pristjo potrosi in zasuje. Satovje, bodi si prazno ali polno strdi, se pred bučelnjakom ne sme na prostem ležati puščati. Tudi panji, ki so pomrli, niso v bučelnjaku puščati.

Včasih je v celicah še sem ter tje kaki košček strdi; lizavke jo brž zavohajo, v večem številu priderô in tudi druge panje napadajo, ko v brezbučelnih panjih strdi ne najdejo.

Okoli košev ali panjev posamno stoječih ne gre o toplih dneh predolgo ongoviti. Medeni dub iz panjev puhteč privabi roparice. Noben skrben in umen bučelar ne porezuje svojih bučel po dnê in ne polaga nožev in drugega orodja pri porezovanju služečega pred žrelo, da ga bučele obližejo.

Pa vkljub največi skrbljivosti nastane časih ropanje. Spozna se po tem, da iz početka posamesne bučele pred žrelom nekako plahe sem ter tje svrêe, na letavnico posedajo, pa sopen plašno in hitro odbežê, kolikorokrat se bučela skozi žrelo

iz panja prikaže. Skozi žrelo roparice hitijo, kakor bi jih kdo podil in gonil. Bučele napadene panja, kar jih je pred žrelom, zgrabijo roparice, se v nje zagrižejo in z njimi vred pred panjem na zemljo pocepajo, kder roparice ali pičene obleže ali se jim izvijejo. Tudi v panju bučele roparice spoznajo, jih lovijo in moré. Če pa vedno več roparic prihaja, napadenke ne mislijo več na obrambo, se tujkam udajo in tatje imajo prosto pot. Drugo znamenje je to, da bučele tega ali unega panja, ko druge še ne hodijo na pašo, že živo letajo, ali pa če zvečer, ko druge že mirujejo, o mraku še vedno noter in ven švigajo. Tak panj ali ropa ali bode ropar. V prvem slučaju so bučele v panj vhajajoče debelejše od onih ki iz njega hité, v drugem pa je ravno temu nasproti. Ako bučelo, ki v ropan panj vhaaja, združneš, najdeš medavi želodec prazen, onih pa, ki iz panja prihajajo, poln medú. Slednjič, ko je panj izpraznjen, se oropance z roparicami vred po malem razleté, ali z matico vred, če je še ktera v panju, izselijo, ali pa v praznem satovju gladú poginejo. In ko je prvi, drugi, tretji panj uničen, napadejo četrtega in tako naprej, in če se ropanje ne prestriže, bodi si po hladnem vremenu ali človeški pomoči, je v kratkem času naj lepši bučelnjak na nič djan.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gradca. Ravno kakor da bi v Rimu gošpodaril najkrutejši trinog, najhujši sovražnik človeškega rodu ter bi bili papež poveljnik in glavvar samih tolovajev in roparjev, piše „Tagesp.“ v svojem vvodnem članku na vuzemsko nedeljo sledeče besede: „V Rimu se ne slavi vuzemski svetek, tam ni mirú, ni sprave, vse le diha najsilnejše sovraštvo do vstajajočega človeštva“ itd. Taki so liberalni pozdravi za nas katoličane ob našem največem svetku; te strastne besede podaja „Tagesp.“ svojim bralcem kot pisanko!

Ni mi treba preiskovati, kdo da je zakrivil sedanjó splošno nezadovoljnost; ni mi treba dokazovati, da že od nekdanj prav taista predrzna svojat, katera se dandanes repenči nad cerkveno oblastjo, po svoji krivičnosti dela nemir in sovraštvo med narodi; rečem samo to, da bi bilo za te ljudi gotovo strašno, ako bi se njim lastne besede: „da je žegen, katerega sv. Oče na vuzemsko nedeljo delijo vesoljnemu svetu, le hudobna kletev človeškemu rodu“ — po čudnih potih Božje pravice kedaj uresničile.

Bil je mir med narodi, ljubezen med ljudstvom, pa nemško-liberalna drhal tega ni trpela; sovraštvo in črt je zasejala med mirne narode, nje strupeno časnikarstvo vzbujalo in gojilo je najhujše strasti v narodnem življenji. Kdo zna, kako

dolgo bi še bila nemško-liberalna svojat narode mučila, in narodnost z nogami teptala, da se ni v svoji slepoti lotila boja zoper kat. cerkev in zoper versko prepričanje katoličanov. Na tem potu drvi v gotovi prepad, stiskanim narodom pa vzbaja mila juterna zvezda ustajenja in narodne svobode! Za zdaj se ji je posrečilo, razdružiti vodje narodnega gibanja, začasno zadušiti národna vprašanja po narodnih boriteljih samih! Toda za omamljenjem sledi skoro strezovanje! Nemško-liberalna stranka je navidnezo močna, naši liberalni poslanci se pa silno motijo, ako mislijo, da bodo s svojim neumnim prilizovanjem od te stranke kedaj le drobtinico pravice izberačili. Kakor sem slišal, bil je g. poslanec Vošnjak hudo žaljen, ko so mu jegovi liberalni prijatelji iz ustavaškega tabora odbili predlagano resolucijo zastran enakopravnosti slov. jezika v srednjih šolah. Klical je kratkovidni politikar na pomoč „svobodo“ in „omiko“ nemških liberalcev, pa bilo je vse zastoj! Mogoče da se je Nemcem smešno dozdevalo, ko so slišali, da je isti poslanec, kateri je prej glasoval za to, da se duhovnikom vzame priložnost vsake, tedaj tudi „narodne“ politike, sedaj govoril zopet za — narodnost! Nam se tako vedenje ne zdi samo neumno, ampak tudi nedosledno. Kdor gori za narodnost in „národni“ program, dela res nedosledno, če pomaga, da se onim usta zaprejo, ki so stoletja sem poglaviten steber slovenske narodnosti bili, duhovnikom slovenskim namreč, ki so od nekdanj v besedi in pismu branili našemu ljudstvu narodnost tačas, ko se je ponemčevanje kakor povodinj širilo, ko se je „svetna inteligencija“ zatiranega národa naravnoč sramovala, kakor se ga z večine sramuje še dan denešnji.

Toda počakajte malo; ljudstvu se je začelo vedriti in ne bo več dolgo, da bo spoznalo — svoje prave prijatelje, ki ga v silni nevarnosti — iz sebičnosti — niso izdajali najhujšim svojim sovražnikom. To spoznanje je juterna zvezda národnemu ustajenju!

Iz Pišec. (Kakoršno življenje, tako ošna smrt.) To resnico nam je zopet v saboto 28. mare. potrdil žalosten dogodek. Bival je v Globokem vlačugar, kakor so mu ljudje rekli, kateri je bil za vsako hudobijo zrel. Ono saboto je kot dninar v nekem vinogradu kopal. Na večer ga nekteri, njemu enaki tovariši, nagovarjajo, da naj gre z njimi čakati za potom, po katerem so imeli neki drugi dninarji priti, češ, da jih bodo — ne vem zakaj — natepli. Né da se ravsar dolgo prositi in gre z njimi, toda kar je iskal, je dobil: eden tistih, ki so jih hudobneži čakali, ga z motiko tako po glavi telebne, da se zvrne. Na to ga še drugi tako zmlatijo, da nesrečnež za nekoliko ur pozneje brez spovedi umrje. —

V Brežicah je g. Prohaska, davkarski kontrolor, za kozami umrl. Bil je pokojni zaradi svoje vljudnosti ljudstvu jako priljubljen uradnik,